

Virpi Koivu

10.1.2023

VN/34057/2022
VN/34057/2022-OM-25

Valtiovarainministeriö/ RMO

Oikeusministeriön lausunto hallituksen esityksen luonnoksesta esityksen HE 236 2021 vp täydentämisestä

Valtiovarainministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 236/2021 vp) täydentämisestä.

Eduskunnalle annettua hallituksen esitystä on tarkoitus täydentää asiakkaan tuntemista koskevan sääntelyn sekä hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn osalta. Oikeusministeriö katsoo aiheelliseksi kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin.

1. lakiehdotuksen 3 luvun 16 §

Esitysluonnoksen keskeisen sisällön mukaan esityksen tavoitteena on selkeyttää pakotesääntelyn noudattamiseen liittyvää asiakkaan tuntemista koskevaa säännöstä siten, että se olisi tarkkarajaisempi ja täsmällisempi sekä ilmoitusvelvollisten velvoitteiden että valvojen toimivaltuuksien osalta. Oikeusministeriö toteaa aluksi, että 1. lakiehdotuksen 3 luvun 16 § ei vaikuttaisi sisältävän valvojen toimivaltuuksia koskevia säännöksiä, vaan koskisi ilmoitusvelvollisia. Ehdotettavan pykälän mukaan ilmoitusvelvollisella tulee olla tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain (659/1967) 1 §:n ja 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja asetuksia sekä päätöksiä, jotka on annettu varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) nojalla (jäljempänä ”pakotelaki” ja ”jäädytyslaki”). Pykäläluonnoksessa viitataan pakotelaisissa tarkoitettuihin asetuksiin ja päätöksiin. Ehdotetun 3 luvun 16 §:n perustelujen valossa pykälän on tarkoitus kattaa sekä Euroopan unionin asetukset että pakotelain nojalla annettavat asetukset. Ehdotettavan pykälän arviointia hieman vaikeuttaa se, että säännöskohtaisiin perusteluihin ei sisälly kuvausta siitä, mitä pakotelaisissa tarkoitettuja asetuksia ja päätöksiä sisältävät. Erityisesti jää epäselväksi se, luovatko ne kaikilta osin sellaisia velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliset voisivat tosiasiallisesti noudattaa. Perusteluja olisi hyvä täydentää tältä osin tiiviisti.

Esitysluonnoksen mukainen 3 luvun 16 § sisältäisi eduskunnan käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen verrattuna laajempialaisen pakotelainsäädännön noudattamiseen liittyvän velvoitteen asiakkaan tuntemisesta. Sisällöllinen laajennus voi olla perusteltua kansainvälisten velvoitteiden noudattamisen varmistamiseksi. Pykäläluonnoksesta saa kuitenkin vaikutelman, että EU:n suoraan sovellettavien asetusten lisäksi myös pakotelaisissa tarkoitettuja kansalliset asetukset ja päätökset sisältäisivät asiakkaan tuntemiseen tai tuntemismenettelyihin liittyviä säännöksiä. Oikeusministeriön käsityksen mukaan pakotelain nojalla annettaviin valtioneuvoston asetuksiin ja jäädytyslain nojalla tehtäviin päätöksiin ei yleensä sisälly varsinaisesti ilmoitusvelvollisia koskevia

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Virpi Koivu

10.1.2023

VN/34057/2022
VN/34057/2022-OM-25

velvoitteita, vaikka ne tulisikin ottaa huomioon asiakkaan tuntemiseksi. Jatkovalmistelun aikana olisi hyvä varmistua siitä, että pykäläluonnoksen sanamuoto huomioi paremmin pakotelain nojalla annettavien asetusten ja jäädytyslain nojalla tehtävien päätösten sisällön.

Lisäksi ehdotettavan 16 §:n sanamuodosta on syytä huomioida, että ”säätely” tarkoittaa yleensä vain lakeja ja niiden nojalla annettuja asetuksia, ei hallinnollisia päätöksiä, joita ovat jäädytyslain nojalla annetut päätökset. Säännöstä voisi tältä osin täsmentää viittaamalla esimerkiksi erikseen jäädytyspäätöksiin. Mahdollinen täsmennys tältä osin olisi huomioitava myös 8 luvun säännöksissä, jotka koskevat hallinnollisia seuraamuksia.

Pykälän sanamuotoon liittyvät ongelmat voisi korjata esimerkiksi seuraavalla tavalla, kuitenkin sillä varauksella, mitä edellä lausutaan pykälässä mainittuun säätelyyn liittyvästä sisällöllisestä epävarmuudesta:

Ilmoitusvelvollisella tulee olla **osana tässä luvussa säädettyjä asiakkaan tuntemiseen liittyviä menettelyitä** tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa **niitä velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliselle seuraa [-]** eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämiseksi annetun lain (659/1967) 1 §:n ja 2 a §:n 1 momentissa **tarkoitetuista asetuksista [-]**, jäljempänä **pakotesäätely, sekä päätöksistä, jotka on annettu varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) nojalla, jäljempänä jäädytyspäätökset.**

Hallinnollisten seuraamusten suhde rangaistussäännöksiin

Oikeusministeriö kiinnittää lopuksi huomiota lakien 659/1967 ja 325/2013 rangaistavuutta koskeviin säännöksiin, jotka viittaavat säännöstelyrikkokseen. Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 8 luvun 1 §:n ja 3 §:n suhdetta näihin rangaistussäännöksiin on perusteltua selostaa hallituksen esityksessä, huomioiden pyrkimyksen päällekkäisten sanktiojärjestelmien välttämiseen ja mahdollisen *ne bis in idem* –vaikutuksen. Hallinnollisilla seuraamuksilla sanktioitu laiminlyönti vaikuttaisi kohdistuvan lähinnä muihin kuin säännöstelyrikkoksen tunnusmerkistössä tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisen omiin menettelyihin, joten *ne bis in idem* –vaikutusta ei oikeusministeriön käsityksen mukaan välttämättä syntyisi. Lisäksi jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää huomiota hallinnollisen seuraamusmaksun säätelylle asetettaviin täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksiin (ks. esim. PeVL 10/2016 vp, s. 7-8).

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Virpi Koivu

Liitteet

-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Virpi Koivu

10.1.2023

VN/34057/2022
VN/34057/2022-OM-25

Jakelu VM Valtiovarainministeriö

Tiedoksi VM RMO Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen yk, Maarit Pihkala

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

VN/34057/2022-OM-25

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: